

СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ КРАЇНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація. Розглянуто теоретичні підходи щодо регулювання фінансового сектору країни. Проаналізовано тенденції змін фінансового сектору в Україні та інших країнах світу, а також різноманітні бачення щодо питань регулювання фінансових ринків. Запропоновано заходи щодо систематизованого нагляду за фінансовим сектором в країні, а також забезпечення захисту прав власності учасників фінансових ринків. Надано рекомендації щодо перспектив дієвої регулятивної інфраструктури фінансового сектору в Україні.

Ключові слова: фінансовий сектор; фінансовий ринок; фінансові посередники; інструментарій; фінансове регулювання.

Modern tools of the country's financial sector

Abstract. Theoretical approaches to the regulation of the country's financial sector are considered. The tendencies of changes of the financial sector in Ukraine and other countries of the world, and also various visions concerning questions of regulation of the financial markets are analyzed. Measures are proposed to systematically supervise the financial sector in the country, as well as to ensure the protection of property rights of financial market participants. Recommendations on the prospects of an effective regulatory infrastructure of the financial sector in Ukraine are provided.

Keywords: financial sector; financial market; financial intermediaries; tools; financial regulation.

Для України становлення та подальший розвиток фінансового сектору в умовах сьогодення є передумовою появи потужного джерела інвестицій, що будуть спрямовуватися в сектори економіки держави шляхом акумуляції вільних грошових коштів. Функціонування фінансового ринку неможливе без роботи фінансової системи, що забезпечує його нормальне існування і розвиток.

Світова фінансова глобалізація, вимагає постійного моніторингу фінансового середовища, в механізмі формування фінансової інфраструктури України, а також виявлення проблем у цій сфері та розробки дієвого механізму їх вирішення. Найбільш складним питанням, що постає перед країною в світлі фінансової глобалізації, є пошук оптимальної моделі фінансової інфраструктури та розробки сучасного інструментарія фінансового сектору країни. При цьому, на нашу думку, доцільно вивчити досвід побудови фінансової інфраструктури та особливості фінансового сектору в зарубіжних країнах. Однак, слід зазначити, що використання зарубіжного досвіду є бажаним, але повністю «копіювати» модель розвитку фінансового сектору є неприйнятним: необхідно вивчити власний вітчизняний фінансовий інструментарій, його перспективи та врахувати наслідки перенесення його фінансового досвіду на національний ґрунт, в умовах розробки концепції входження держави в ЄС, враховуючи відмінності європейського фінансового сектору[1].

В результаті аналізу досліджень фахівців в галузі створення та функціонування фінансового сектору виділяється безліч його складових та рівнів: екологічний, технологічний, соціальний, транспортний, інноваційний, організаційний, фінансово-кредитний, науковий, кадровий, а також глобальний та локальний його рівні; сукупність законодавчих та регуляторних структур, що забезпечують функціонування фінансового сектору; сукупність фінансових ринків, фінансових інститутів та фінансових інструментів. Однак, кожна із розроблених класифікацій не враховує всі аспекти та особливості формування та механізму функціонування фінансового сектору та його інструментарія.

У світовій фінансовій архітектурі виділяють такі моделі функціонування фінансових систем: банкоцентрична (континентальна), що характерна для країн континентальної Європи та Японії, та ринково-орієнтована (англо-американська), яка характерна для фінансових ринків США та Англії.

В Україні на сучасному етапі розвитку фінансового сектору країни маємо модель, наближену до банкоцентричної, оскільки банківська система виступає в ролі основного фінансового

посередника. Виокремлюються і різні підходи до організації нагляду за фінансовим сектором. Інституціональна система побудови такого нагляду визначається особливостями історичного та економічного розвитку фінансового сектора, структурою фінансових ринків, традиціями, а також відносними розмірами економіки і самого фінансового сектора.

Залежно від особливостей функціонування фінансових систем країн виділяють три моделі побудови системи фінансового регулювання та нагляду, серед яких:

- 1) секторальна, де діє функціональний підхід;
- 2) модель єдиного нагляду, де діє інтегрований підхід;
- 3) модель нагляду за завданнями або модель "двох вершин" ("twin peaks").

Секторальна модель регулює банківський, страховий, фондовий сектори. При цьому нагляд за кожним сектором здійснюється окремим органом. Секторальна модель нагляду використовується у США, де застосовується розпорошене регулювання, однак в цій країні ефективність визначається тісною співпрацею і меморандумами між різними регуляторами. Також зазначену модель використовують у Греції, Іспанії, Італії, Люксембурзі, Кіпрі, Литві, Португалії, Словенії, Франції — загалом у майже 35% країн світу[2].

Однак в умовах відкритого фінансового ринку секторальна модель не може забезпечити адекватний нагляд за фінансовими конгломератами і фінансовим ринком із секторально-розмитими кордонами. Користуючись різними умовами регулювання та оподаткування, фінансові установи можуть використовувати регуляторний і податковий арбітраж. Все це обумовлює необхідність заміни секторального регулювання і нагляду іншими моделями із посиленням пруденційного нагляду та концентрацією регулятивних і наглядових повноважень. За останні десять років спостерігається відмова деяких європейських країн (Бельгія, Чехія, Польща) від секторальної моделі.

Європейський фінансовий форум у м. Гетеборзі закріпив основні пріоритети розвитку системи державного регулювання фінансового сектору на базі сучасного інструментарія, а саме: зміцнення пруденційного механізму; усунення ризиків, пов'язаних із системно значущими установами; створення структур для пруденційного нагляду; відповідальність та довіра між учасниками фінансового сектору та регуляторами; цілісність фінансової системи; всебічний захист прав кредиторів, споживачів та інвесторів[3].

На нашу думку, забезпечення захисту прав власності учасників фінансових ринків, установлення прозорих правил і процедур діяльності на основі уніфікованих норм європейського законодавства дасть змогу створити конкурентне середовище для надійної співпраці інституціональних інвесторів та населення з метою розвитку ефективних галузей економіки та підвищення добробуту громадян у перспективі. Саме ці аспекти і потребують подальших досліджень науковцями та фахівцями у галузі фінансового сектору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Татарин Н. Б., Петрович А. З., Педченко І. І. Стан та перспективи розвитку фінансового ринку України. *Young Scientist*. 2020. Вип. № 3 (79). С. 273-277.
2. Борис О. М. Напрями вдосконалення державного регулювання на фінансовому ринку України. *Інфраструктура ринку*. 2019. Вип.33. С. 317-322.
3. Стратегія фінансового сектору України до 2025 року. URL: https://mof.gov.ua/storage/files/Strategija_financovogo_sectoru_ua.pdf (дата звернення: 28.12.2021).

Коваль Наталія Олегівна, к.е.н. доцент кафедри Фінансів та інноваційного менеджменту Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: nokoval@gmail.com

Koval Natalia. - Ph.D. Associate Professor of Finance and innovative management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: nokoval@gmail.com